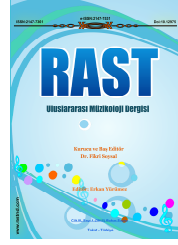

RAST MÜZİKOLJİ DERGİSİ
Uluslararası Müzikoloji Dergisi
www.rastmd.com

Doi: 10.12975/rastmd.2016.04.02.00081

BÜLBÜL VE HALK MÜZİĞİ

Leyla Zöhrabova¹

ÖZET

Halk müziğinin toplanmasına Azerbaycan profesyonel vokal okulunun kurucusu - Bülbülün eşsiz hizmetleri vardır. Bülbülün halk müziği ile ilgili fikirleri ve beyanlarda geniş tarzda tetkik edilmiştir. Halk müziğine büyük kıymet veren Bülbül halk şarkılarını tür ve performans açısından, onların besteci yaratıcılık etkisinden söz eder.

Anahtar kelimeler: halk müziği, Bülbül, vokal, tür, besteci.

БЮЛЬБЮЛЬ И НАРОДНАЯ МУЗЫКА

Лейла Зохранова

РЕЗЮМЕ

Роль основателя профессиональной вокальной школы Азербайджана – Бюль-Бюля в сфере собирания народной музыки незаменима. Широкий круг исследований был посвящен раскрытию его мыслей и воззрений на народное творчество. Высокая оценка, данная Бюль-Бюлем народной музыке, его взгляды на жанр народной песни и исполнительство, говорят, непосредственно и о его влиянии на композиторское творчество.

Ключевые слова: народная музыка, Бюль-Бюль, вокал, жанр, композитор.

BULBUL AND FOLK MUSIC

Leyla Zohrabova

ABSTRACT

Bulbul, the founder of the professional vocal school of Azerbaijan, had an unexampled service on collecting the popular music. Bulbul's thoughts and views above the popular music were widely researched. Bulbul, as person who appreciated the popular music, remarked the issues regarding the genre and performing of popular songs and their influence on activity of a composer.

Key words: folk music, Bulbul, vocals, genre, composer.

¹ Senetşünaslıq üzre felsefe doktoru, doçent, leylaz7@mail.ru

GİRİŞ

"Bülbül, onun sanatı Azerbaycan kültürünün tarihinde nadir, parlak bir olaydır."

Haydar Aliyev

Bülbül - dahi sanatçı, Azerbaycan profesyonel vokal okulunun kurucusu, SSRİ halk sanatçısı, tanınmış halk adamı, müzik sanatının eşsiz sanatkârı. O, kendi melahetli, büyüleyici sesiyle yüreklere yol bulmuştur. Onun adını duyunca ilk önce gözümüzün önünde onun qəlboxşayan, məftunedən ifası canlanır.

Bununla yanısı Bülbül'ün yaratıcılığı çoxşaxəliliyi ile seçilir. O, sadece Azerbaycan bəstəkarlarımızın ünlü operalarında baş kahramanların karakterlerini yaratmakla beraber, bestecilerin şarkı ve romanslarını, halk şarkı ve təsniflərini ifa etməkə birlikte, Azerbaycan müziğinin, onun türleri təbliği ile geniş meşgul olmuşdur. Böylece o, bu alanda da büyük işlər görmüştür. Bu propaganda Bülbülün sayısız basında yayınlanmış makalelerinde, Dolaylı və çıxışlarında kendi parlak təcəssumunu bulmuşdur. Evet biz bu makalemizde işte Bülbülün halk müziği janrlarını, tam olarak halk şarkılarının toplama ve nota alınmasını, bəstəkarlarımızın halk müziğindən behrenəmə yollarını, ayrıca halk müziği alanında yorumculuk məziyyətlərini açıqlama yapacağız.

Şunu da söylemek gerekir ki, dahi şarkıcının halk müziği ile birlikte, sözlü eneneli profesyonel müziğin (muğamlar, bilmecələr muğamlar, təsnif və renkler), halk profesyonel müziğinin (aşık yaratıcılığı) tüm janrlarına ait ilginç fikirləri vardır.

Önce onu diyelim ki, halk müziğine büyük kıymət verən Bülbül, onu "tarihsel özünde koruyan bir hazine" adlandırır. Gerçekten de, halk müziğinin tüm türler insan hayatının anlarını - sevincini, üzüntüsünü, ızdırabını, sevgisini, tarihi ortamını, günlük hayatını yansıtan bir hazinedir.

Makalelerinde şarkılar ve danslar hakkında çeşitli seçiyeli meselelere ilişkin yazılara rastlıyoruz. Öncelikle Bülbülün "Müzik sanatı hakkında" adlı makalesinden halk müziğinin tür bölgüsüne ait bir sitatı nəzərinizə isteriz: "... Azerbaycan'ın milli müziği ve müzik kültürü 3 yolla gelişmiştir. 1. Halk müzik yaratıcılığı 2. xanəndelik sanatı 3. Aşık yaratıcılığı. Bu 3 bileşik yaratıcılık alanı çoxcəhətli olmakla beraber bir birini tamamlamış, biri digərinə uyum etkilemiştir. Aynı zamanda her alan kendi orijinal muhafaza etmiş ve tekmilləşdirmiş. Sovyet döneminde çiçəklənərək tüm müzik kültürümüzün temeli olmuş ve müzik irsimizin temelini oluşturmuştur ". [1, s. 195-196]

Evet, bu fikir elbette halk müziği, sözlü eneneli profesyonel müziğe ait olan muğamlar ve aşık yaratıcılığı sürekli birbirleriyle ilişkide olmuştur. Her biri digərinin kurulmasına ve gelişmesine katkıda bulunmuş, ona zemin yaratmıştır.

Bilindiği gibi, 1931 yılında Azerbaycan Devlet Konservatuarı bünyesinde araştırma müzik kurulu oluşmuştur (etmek). Bu kurulunca esas amacı halk müziğinin ve makamların, təsnif və renklerin, aşık havalarının toplanıp nota yazılması idi. Kabineye Bülbül açtı. Onun yönetiminde bir takım genç besteciler ve müzisyenler bu işe sunulmuştur. Kabinetin üyeleri K. Karayev, F. Amirov, A.Zeynalli, S.Rüstəmov, C. Hacıyev, T.Quliyev, Z.Bağirov, Niyazi ve M.S.İsmayılov idi. Bülbülün yönetimi ile Azerbaycan'ın üçra bölgelerine seferler düzenlenmiştir. Bilimsel Araştırma Müzik Kurulu Azerbaycan'ın Şeki-Zaqatala, Quba-Xaçmaz, Gence-Şamxor, Lenkeran-Masallı, Şuşa-Hankendi, Basarkeçər ve Borçalı bölgelerine bilimsel keşif baş tutmuştur.

Bülbülün "Azerbaycan okuma Okulu" raporunda kabinenin kurulması, gördükleri pratik

çalışmalar hakkında okuyoruz: "1931 yılında Bakü'de araştırma müzik kurulu düzenlenmişti. Bizim bu kabinemiz cumhuriyetin iri bölgelerine bilimsel keşif gönderilerek, Azerbaycan müzik-vokal sanatının kocaman adamlarının söyledikleri, okudukları ve her türlü çalgı aletlerinde çaldıkları eserleri nota yazmış, çok büyük tarihi malzeme toplamış, bu çerçevede, hazırda Azerbaycan müziği ve vokal tarihine dair çeşitli konuların işlenilmesine başlanmıştır ". Bülbül Kabinetin amaç ve meramını işte bu raporda açıklıyor.

Bülbül "Azerbaycan aşıklarının yaratıcılığı" adlı makalesinde kabinetle ilgili ise şöyle yazmaktadır: "Bilimsel araştırma müzik kurulu aşık havalarının ve halk sanatının diğer eserlerinin yazılması alanında hayli iş görmüştür. 1932-1937 yıllarında kabine gruplar tarafından ve fonograf aracılığıyla yazılmış 500'e yakın şarkı toplamıştır. Şarkı ve müzik folklorunun toplanması alanında özellikle 1937 yılında geniş çalışma gerçekleştirilmiştir. Besteci Seid Rüstemov çoklu Azerbaycan halk melodi yazmış ve renkleri yazılışı işine başlamıştır. Bestecilerden Niyazi, Kara Karayev, Cevdet Hacıyev ve M.S.İsmayılov 150'den fazla halk sesini nota yazmışlar " [1, s. 20].

Bu kabinenin işi yani, halk müziğinin toplama, filme alınması, bəstəkarlarımızın sanatında ondan kullanılması müzisyen ve bestecilerin çok değerli örnek idi. Bu çalışmada ünlü hanende Cabbar Karyağdı oğlunun ve ünlü tarzən Kurban Primovun çok büyük emekleri olmuştur. Bu anlamda ekspedisiyanın üyelerinden biri, Azerbaycan müziğinin ünlü bestekarı Cevdet Hacıyev izlenimlerini sunuyoruz: "Bizim karşımızda eşsiz, zengin bir hazine açıldı. Bu, bizim yaratıcılık qayəmizi isitiqamətləndirməklə, zövqümüzü müəbbət belirledi. Bizim yaradıcılığımız için, besteci gibi püxtələşməyimiz için bu faaliyyətimizin dəyəri ölçülemez "[2, s. 39-40].

"Müzik sanatının gelişim yolları" makalesinde ise o, bilimsel araştırma kabinesinin ekspedisiyalarından söz açarak gösteriyor ki, kendisinin başkanlığındaki kabinenin özel seferi Gence, Hanlar, Guba ilçelerinde 220 enstrümantal müzik, dans ve vokal eseri, aynı zamanda, aşık seslerini nota yazmıştır.

Sonra makaleden bize belli oluyor ki, kabine 800'den artık halk sesini nota yazmış, halk dansları hakkında büyük bir eseri çapa hazırlamıştır. Buraya genç S.Rüstemov, K. Karayev, C.Hacıyev, M.S.İsmayılov tarafından toplanılıb yazılmış 400 halk dansı içerir.

Bülbül bildirir ki, o, 150 çap vereği hacminde eski efsaneleri, destanları topladı. O, gösteriyor ki, "Azerbaycan aşıkları" eserinin birinci bölümünü bitirmek fikrindedir.

Elbette, bu eserin hazırlanıp, düzenleme ve basılması aşık yaratıcılığının çalışma için değerli malzeme içerebilir. Eğitim sürecinde de böyle eserlere büyük ihtiyaç var.

Onu da ilave edelim ki, Bülbül'ün yarattığı halk müziği kabinesinin makamların nota yazılmasında önemli rolü olmuştur. Bilindiği gibi, halk müziği üzere araştırma kabinesinin Azerbaycan bölgelerine üç seferi yapıldı.

Üçüncü sefer Gence kentine (1938) idi. Bu ekspedisiyada o zaman Gencede olan tarzən Q.Primovdan "Şur" muğamı, çeşitli tasnif ve renkler nota yazılır. Ünlü besteciler K. Karayev, F.Emirov, T.Quliyev, Z.Bağirov, musiqişünas M.S.İsmayılov tanınmış xanendeler Seyid Şuşinski (1889-1965), Abbar Qaryağdıoğlu (1861-1944), Zülfü Adıgözəlov (1898-1963) ve tərda Qurman Primov (1880-1965) gibi üstatlardan muğam ve təsnifləri nota düşürmüşlərdir. Öyle ki, K. Karayev "Şur" muğamını, F.Emirov hanende Bilal Yəhyədən "Rast", "Segah", "Şur" muğamlarından bazı şubeleri, T.Quliyev, Z.Adıgözəlovun ifasında "Rast" muğamını, M.S.İsmayılov ise C. Qaryağdıoğlu ve hanende Əlzəhabın ifasında bir takım təsnifi nota yazmıştır (sözleri Nizami'nin "Hüsrev ve Şirin", "Leyli ve Mecnun" poeməsindən alınmıştır).

Kuşkusuz, yukarıda belirttiğimiz makamların not yazısı, genç besteci, müzisyen-folklorçulara, aynı zamanda, sazəndələrə Azərbaycan halkının klasik sanatının zengin incileri ile tanışmak imkanı yaratmıştır. Bu takdir edilmesi için gerçekleştirilmesi işte Bülbülün halk müziği kabinesindeki geniş faaliyetine aittir.

Biz onu da hatırlatalım ki, yapılanlar mantıklı devamı o yıllarda nota alınmış ve gelecek nesil müzisyen ve bestecilerin büyük hazine olan not mecmueleri yayımlanmıştır. Öyle ki, şarkı gazeteleri Cabbar Karyəğdi oğlunun ifasından Seid Rüstəmov tarafından nota alınmış "50 Azərbaycan halk şarkıları" (1938), Seid Rüstəmov, Fikret Amirov ve Tofiq Quliyev tarafından nota yazılmış II ciltten oluşan "Azərbaycan halk şarkıları" məcmuləri, S. Rüstəmov tarafından nota aktarılmış dörd defterden oluşan "Azərbaycan aşık şarkıları" dergisi (1938) gibi bir takım muğam dəstgahların not yazıları şimdi de kendi teravetini kaybetmemiştir. Bülbül ister muğam, gerekse halk havalarını nota yazarken müzisyen ve bestecilerin karşısına dört amacın olduğunu gösterir. Bunlar nelerdir?

1. Nota yazılmış havalar müzisyen ve bestecilerin malzemedir. Besteciler ve müzisyenler bu yazılardan kendi yaratıcılıklarında kullansınlar.

2. Bu not yazılarının kulüplerde, derneklerde, genelde piyano olan yerlerde müzik severler çala bilsinler.

3. Bu yazılardan öğretim malzemeleri gibi okullarda öğrencilerin kullanmaları, çalsınlar ve i. a.

4. Bu yazılar tarih itibarıyla değerli olup, xaqımızın kültürünün gelişimini gösterebilir bilsin.

Yukarıda sıralanan öncelikli keyfiyetlerin her biri ayrı ayrı büyük bir meselelere doğuruyorsa, onun çözümüne bir yol gösteriyorsa, bunların hepsinin amacı Azərbaycan müziğini geliştirmek, onu geniş şekilde tebliğ etmek, gelecek nesil müzisyen ve besteciler, ayrıca basit halk kitlesine ulaştırmaktan ibarettir. Bu fikirlerin esas gayesi halk müziği örneklerini unutmamak, onu geliştirmek, ulusal müziğimiz üzerinde teorik analizler yapmak, onların müzik öğelerinden bestecilerin sanatında çeşitli yöntemlerle kullanmaktır.

Halk müziği ile birlikte Bülbül Azərbaycan müziğinin diğer türler hakkında ilginç fikirlerin yazarıdır. Azərbaycan sözlü enənəli profesyonel müziğinin temelini oluşturan tür muğam Song. Bununla bağlantılı musiqişünasın yazılarında ilginç ifadeler karşımıza çıkıyor. Bunlar hem türün yapı özelliklerine, hem interpretasiya meselelerine, hem not yazılarına, hem de tarihsel gelişim konularına ithaf edilmiştir. O yazılarında yazıyor ki, muğamlar iri hacimli eserlerle daha net söylersek sadece büyük senfoni eserlerle kıyasa gelmelidir.

Belki de bu fikirleri ile ilgili senfoni makamların yazılması fikrini işte ilk defa Bülbül Fikret Əmirovə tavsiye etmiştir. Neticede F. Amirov "Şur" ve "Kürd-Ovşarı", 1970'li yıllarda ise "Gülistan-Bayati-Şiraz" muğamlarını içeriği açıdan derin, müzik diline göre halku ve şekli yönünden özgün senfonik eserlere çevirmekle milli müzik sanatında yeni bir tarz - senfonik muğam janrı meydana geldi. Bu tür örnekleri tüm diğer görkemli bestecilerimiz için örnek oldu. Öyle ki, F. Emirovun yarattığı senfoni muğamlar kendi devamını ondan sonra Niyazi'nin ("Rast"), Süleyman Elesgerovun ("Bayati-Şiraz"), Tevfik Bakıxanovun ("Hümayun", "Torun", "Şəhnaz", "Rahab"), Vasif Adıgözelovun ("Segah") yaratıcılığında buldu. Elbette, bu takdir işte Bülbülün önemini vurgulamak gerekir. Bu inciler ise asıl Azərbaycan milli simfoniyaları önemini arz etti.

Onu da diyelim ki, her muğamı simfonikləşdirən zaman besteci önce muğam-destgahını hanənde ve sazəndələrdən nota yazıyor (birkaç vəriantda), sonra ise bu yazıları saf-

çürük ederek onu çalışır, kendi yaratıcılık süzgecinden geçirerek partitüraya çevirir ve yeni sepkide - simfonikleştirilmiş şekilde halka döner.

Bülbül muğamın nota yazılması ve öğrenilmesine de çok ciddi yanaşarak, ona gerekli bir konu olarak bakıyordu. Onun makalelerinin birinde okuyoruz: "Muğamların ve çoktan unutulmuş tasnif ve renklerin nota yazılması kocaman hanende ve çalgıcıların en iyi geleneklerini geri yüklemektir".

1936 yılında ilk defa olarak, Azerbaycan muğamlarından "Rast", "Segah zabil" u Tofiq Quliyev, "Dügah" ı ise Zakir Bağirov fortepianonun ifası için görkemli tarzən-əğitimci Mansur mensurov nota yazarken müzik camiası için bu, büyük olaydı.

Bülbülün bildirildi ve makalelerinde aşık yaratıcılığı da öz tecessümünü bulmuştur. O, "Azerbaycan okuma Okulu" raporunda aşık sanatına değinerek Azerbaycan halk vokal sanatının aşık ifaçılığında başladığını izhar ediyor. Ve göstermektedir ki, aşık yaratıcılığı müzik sanatımızın her alanına etki göstermiştir.

Genellikle, bizim aşıkları araştırmacılarımız tüm eserlerinde Fransız trubadurları, alman minnezingerləri ve i. a. karşılaştırırlar. Bülbül bu karşılaştırılma şartı adlandırır. Ve diyor ki, "asırlarca yaşayan eski aşık seneti bize uzak geçmişin yadigarı olarak değil, canlı gerçeğin tezahürü gibi gəlilə ulaşmıştır.

Yazar aşığı şair, şarkıcı, çalgıcı, artist olarak tanıtır, onun repertuarının dastanlardan, muhabbet-likir karakterli eserlerden - bayatılar, komik-satirik şarkılardan, oyun havalarından iləarət olduğunu söyler. O yazıyor ki, genellikle, aşıklar 50-60 kadar esas melodiden - Have kullanırlar.

Bülbül çok düzgün olarak, âşıklar "Şikeste" nin onlarla vərıantının olduğunu itiraf ediyor ve örnek olarak "Karabağ şikestesı", "Dedem", "Orta şikeste", "Şırvən şikəstəsi", "Quba şikəstəsi" ve sairenin adını çekiyor. Bunların hepsı "Segah" üstünde yazılıdır.

Bu arada biz onu da hatırlatalım ki, onların arasından "Karabağ şikestesı" ve "Dedem" sonradan hanende yaratıcılığına geçmiş, daha da pühteleşmiş, xanendelerin sanatında bağımsız yaşama başlamış, onların repertuarlarının süsüne dönüşmüştür.

Yazar onu da yazıyor ki, "vaxtilə bazı aşıklara" Han âşıklar "diyorlardı. Onlar büyük doğuştan yetenekli olmuşlardır. "Han âşıklar" adı aşıklardan mesleklerine göre fərqlənmişlər. Onlar hakikat ve adalet neğmekarı olmuşlardır".

Bu meziyyetli aşıklardan söz açarken telif yazıyor: "Elesger, Abbas Tufarqanlı, Hüseyin, Kurban, Sarı, Necefqulu gibi improvizator aşıklar geçen yüzyılın aşık sanatının en görkemli temsilcileri idiler. Onların ifa ettikleri eserlerin 60'dan fazlasının adı bize gəlilə ulaşmıştır".

Aşık yaratıcılığının toplanmasına, öğrenilmesine ve araştırılmasına önem veren Bülbül yazıyor ki, "aşık yaratıcılığının tükenmez servetini toplamak ve öğrenmek, aşıklara gerekli yardımcı alanında Azerbaycan'ın bilimsel örgütleri, yazarlar İttifaqı ve araştırma müzik kurulu karşısında büyük görevler duruyor".

Söz yok ki, Bülbülün arzusu ve tavsiyeleri belli derece çözüm bulmuştur. Yıllar içinde aşık müziğinin araştırmacılarından özellikle senetşünaslıq adayı Emine Eldarovənin, senetşünaslıq doktoru Tariyel sıfırdan kitapları, bilimsel makaleleri ışık yüzü görmüş, Bakü Müzik Akademisi tüm fakültelerinde "Azerbaycan halk müzik yaratıcılığı" fenninde "Aşık müziği" bölümüne büyük yer veriliyor. Aşık sanatı ülkemizde çocuklar, orta meslek müzik okullarında öğretilir. Böylece, aşık müzik yaratıcılığı öğretim yapılıyor, bilimsel olarak inceler, örnekler toplamak ve nota yazılır.

Bülbülün hanende yaratıcılığı hakkında da görüş ve değerlendirmelerini değerlidir. O, hanende ve sazende sanatını öncelikle profesyonel sanat sayıyor. Bülbül bu konuda şöyle yazıyor: "Profesyonel hanende ve müzisyenler kendi sanatı ile yıllar boyunca şehir ve feodal-ev sahibi malikanələrində egemen tutmuşlardır. Bu alanda onların rəqiblələri olmamışlardır".

Büyük şarkıcı düzgün olarak, hanende ve sazəndələrin şehirde ortamında yetiştiğini, geliştiğini gösterir ve onları yüzyıllar boyu oluşmuş geleneklerin koruyucusu sayar.

Bülbül hanendeleri yetiştiren özel okulların olmasını hakkında fikirlerin yazarıdır. O yazıyor, "xanendeler Azərbaycan muğamlarını ustalıkla ifa etməkə ampirik yolla yüzyıllardan yüzyıllara geçen orijinal hanende okulu kurmuşlar. Bu orijinal okuma hem Kafkasya'da hem Ortadoğu'da oldukça büyük rəğbet kazanmışlardır".

Büyük şarkıcı XIX yüzyılın ilk yarısında Şuşa ve Şamahı'da, aynı yüzyılın ikinci yarısında Bakı'de vokal sanatı okullarının yaygın olmasını gösteriyor. O, Şuşa vokal sanatı okulunun tanınmış xanəndələrindən Hacı baygınlık, Əbdülbağını, İslam Abdullayevi ve b., Tarzənlərdən Sadıqcanı, Zeynalı, Kurban Primovu bu okulun getirmeleri olarak tanıyıyor. O, bu okulda dinin etkisinin son derece güçlü olmasını da kaydeder.

Xanendelerin repertuarından ve yorumculuk özelliklerinden söz ederken, Bülbül hanendeleri lirik şarkıların (təsniflərlə) yanı sıra, çok parçalı dəstgahların icracı olarak anlatmaktadır.

Bülbül "Halk şarkıcıları" makalesinde makamların yorumculuk meselelerinden, onların bugünkü koruyucuları olan xanendelerden bahsederek yazıyor: "Muğamlar Orta ve Yakın Doğu'da yaygındır. Muğam sanatı Azərbaycan'da, Özbəkistan'da, Tacikistan'da yaşıyor ve verimli gelişir. Ferehləndirici durumdur ki, şarkıcıların yeni nesli makamların yorumculuk geleneklerini özenle koruyarak ona taze özellikler getirirler. Muğamın ifası yüksek ustalık ve geniş bantlı (iki oktavə yarım) sahip esnek ses şarkıcıdan ince zəngülələr ve en yüksek registrdə stakkato, bileşik passajlarda tını səlistliyi gerektirir".

Bülbülün bilimsel makale ve tebliğlerinde, ayrıca halk türkülerinin yorumculuk meziyetleri ile de ilgili fikirleri ilginç. Doğrudan bu konuda sohbet açmak dahi bir sanatçı için çok önemlidir.

Bilindiği gibi, Bülbül halk müziğinin ve sözlü eneneli profesyonel müziğin - şarkıların, təsniflərin, makamların mahir oyuncusu olmuştur. Bülbülün halk müziği alanında yorumculuk özellikleri çok zengin, pürüzsüz ve çeşitlidir. Bazı halk şarkılarına işte Bülbül mühürlemiştir. Öyle ki, o, okuduğu tüm eserlerde oldukça açık tələffüzə, güzel diksiyaya sahip yorumculuk yeteneği ortaya çıkıyor. İfa ettiği herhangi bir şarkıda şiirsel metin ile müzik cümleleri arasında yoğun vahdet oluşur. Bülbülün "Halk şarkıcıları" makalesinde yorumculuk sanatı ile profesyonel vokal sanatın arasında öncelikle ses yapısının önemli farklarını göstermektedir. Ayrıca makalede tükənməzsərvət olan şarkı geleneklerinin hala az öğrenilmesini ve bu müzik hazinesinin bilime ne kadar büyük yenilikler getirebilir açıklıyor.

Bülbül yazılarında bəstəçilerimizin halk müziğindən hangi yollarla behrenəmə konusuna da değiniyor. Üzeyir Hacıbəyliyə adanmış "Ölmez sanatçı" makalesinde Koroğlu operasının işte halk müziğinden beslenmiş milli ruhta, halkın seveceği ruhta, halk müziğinin, makamların derinden bilicisi gibi yazılmasını önerir.

Gördüğümüz gibi, Bülbülün bilimsel yaratıcılığı sadece halk şarkıları alanında birçok değişik tarz sorunların çözümüne odaklanmıştır. Bu tür ilginç meseleleri o hem muğamlar, hem aşık müziği ve genelde Azərbaycan müzik kültürü ile ilgili yazılarında gösteriyor. Günümüzde saydığımız bölümlerin bazılarının üstesinden nasıl bulunmuş, bəzilərininki ise hala kendi

çözümünün peşinde. Evet, bu tür değerli fikirler, Azerbaycan müziğine verilen özen ve dikkat doğrudan zengin müziğimiz üzerine kurulmuş ve bu dahi şahsiyetlerin aracılığıyla geniş gelişme bulmuştur.

SONUÇ

Gördüğümüz gibi, Bülbülün bilimsel yaratıcılık sadece halk şarkıları alanında bir çok değişik tarz sorunların çözümüne odaklanmıştır. Bu tür ilginç konularda o hem muğamlar, hem âşık müziği ve genelde Azerbaycan müzik kültürü ile ilgili yazılarında gösterir. Modern dönemde saydığımız bölümlerin bazılarının üstesinden nasıl bulunmuş, bəzilərinə ise hala kendi çözümünün peşinde. Evet, bu tür değerli fikirler, Azerbaycan müziğine verilen özen ve dikkat doğrudan zengin musiqimiz temelinde oluşmuş ve bu dahi şahsiyetlerin aracılığıyla geniş gelişme bulmuştur.

KAYNAKLAR:

1. “Bülbül seçilmiş məqalə və məruzələri”. Azərbaycan SSR Elmlər Akademiyası Nəşriyyatı. Bakı, 1968
2. “Bizim Bülbül – dünyanın Bülbülü”, Bakı, “Nağıl evi”, 2004